

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • איגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

תשיט

ערב שבת-קודש

פרשת קדושים

כ"ז בניסן ה'תשס"ח

יוצא-לאור על-ידי

מכון ליובאוויטש שעל-יד

צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו — המרכז

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

כ"ז בניסן ה'תשס"ח – ד' באייר ה'תשס"ח

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	כ"ז בניסן	הלי מלוה ולוה.. בפרקים אלו. פרק א-ג.	הלי טומאת צרעת פרק יד.	מ"ע קצז. מל"ת רלד.
ש"ק	כ"ח בניסן	פרק ד-ו.	פרק טו.	מ"ע קמב.
א'	כ"ט בניסן	פרק ז-ט.	פרק טז.	מל"ת רלט.
ב'	ל' בניסן	פרק י-יב.	הלי מטמאי משכב ומושב.. בפרקים אלו. פרק א.	מ"ע קצט. מל"ת רמ.
ג'	א' באייר	פרק יג-טו.	פרק ב.	מל"ת רמא. רמב.
ד'	ב' באייר	פרק טז-יח.	פרק ג.	מל"ת רלה.
ה'	ג' באייר	פרק יט-כא.	פרק ד.	מל"ת רלו.
ו'	ד' באייר	פרק כב-כד.	פרק ה.	מל"ת רלז.

זמני השבוע *

צאת הכוכבים	שקיעת החמה***	מנחה גדולה	חצות היום והלילה	סוף זמן ק"ש	זריחת החמה	זמן ציצית ותפילין	עלות השחר**		תאריך
							72 ד' לפני הזריחה	120 ד' לפני הזריחה	
7.47	7.21.2	1.12	12.38	9.16	6.00	5.00	4.36	3.39	ו', כ"ז בניסן
7.47	7.21.9	1.12	12.38	9.16	5.59	4.59	4.35	3.37	ש"ק, כ"ח בניסן
7.48	7.22.6	1.12	12.38	9.15	5.58	4.58	4.34	3.36	א', כ"ט בניסן
7.49	7.23.3	1.11	12.38	9.15	5.57	4.57	4.32	3.34	ב', ל' בניסן
7.50	7.24.0	1.11	12.38	9.14	5.56	4.56	4.31	3.33	ג', א' באייר
7.50	7.24.8	1.11	12.38	9.14	5.55	4.55	4.30	3.31	ד', ב' באייר
7.51	7.25.5	1.11	12.37	9.13	5.54	4.54	4.29	3.30	ה', ג' באייר
7.52	7.26.2	1.11	12.37	9.13	5.53	4.53	4.28	3.29	ו', ד' באייר

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"ז בסידורו (יסדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"ז שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

באר-שבע		חיפה		תל-אביב		ירושלים		פרשת
צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	
8:01	7:01	8:03	6:52	8:03	7:00	8:00	6:45	קדושים
8:06	7:06	8:09	6:57	8:08	7:05	8:06	6:49	אמור

עורך ראשי: מנחם מענדל ברוד • עורך: נחמיה קפלון • הגהה: יוסף-יצחק אולידורט

מו"ל: מכון ליובאוויטש שעל-יד צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

יו"ר: הרב יוסף-יצחק הכהן אהרונוב

כתובת: ת"ד 14 כפר-חב"ד 72915, טל' 03-9607588, פקס: 03-9606169

אינטרנט: www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il ISSN 0793-7474

להתעלות על-ידי צימאון ועבודת התשובה

כיצד אפשר להיות בשמחה כשהאדם יודע את מעמדו ומצבו? • כדי להיות קשור עם הקב"ה, עליו להיות בתנועה מתמדת של יציאה ממצביאותו, הבאה לביטוי בצימאון ותשובה • יש להתחיל את העבודה באופן שלמעלה מטעם ודעת (פסח), ורק בשלימותה, להפוך גם את הטעם ודעת לדבר מצווה (שבועות) • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

סתומה³. ואם כן, כיצד יכול הוא להיות בשמחה? והמענה לזה:

יש לדעת שכל ההמשכות נעשים כבר עתה, בזמן הגלות, ולעתיד לבוא יתגלו העניינים שנמשכו על-ידי קיום התורה ומצוות בזמן הזה דווקא. וכאשר עושים חשבון, שלאמיתו של דבר כל העניינים ישנם כבר עתה, וסוף-כל-סוף הם יתגלו - הדבר מביא לידי שמחה.

זוהי אחת מנקודות התוכן הפנימי שבניגון "ניע זשוריצי כלֶאָפּצי" - שאין צורך לדאוג ("ניע זשוריצי"), כיוון שכל העניינים ישנם כבר עתה, וכאשר יגיעו לפונדק ("דאָ קראַטשֶאָמקו"), ויפרקו את כל מה שיש בידם ("פּאַנאַנדערפּאַקן וואָס מען האָט") - אזי יראו מה שיש להם באמת ("וועט מען ערשט יעמאַלט זען וואָס מען פּאַרמאַגט"), ודבר זה יביא לידי "יין" - (לא יין שנותנים לנידונים

א. מכיוון שהתועודות זו היא בהמשך ל"סעודת משיח" דאחרון של פסח - יתחילו בניגון "אני מאמין".

* * *

ב. כ"ק מו"ח אדמו"ר אמר¹ שאנו הולכים לקראת משיח צדקנו, וכאשר הולכים לקראת משיח צדקנו - יש ללכת בשמחה.

אלא שכאשר עושה האדם חשבון, אליבא דנפשיה, ממעמדו ומצבו - יכול לחשוב: מצד איזה עניין יכול הוא להיות בשמחה?

מצד מצבו בעצמו - ידע איניש בנפשיה כו'; ואפילו מצד התורה ומצוות שמקיים - הרי אין הוא מרגיש מה שנפעל על-ידי קיום התורה ומצוות שלו, שהרי בזמן הזה כל העניינים הם באופן ד"מתן בסתר" (כפי שמצינו הלשון בזה²), וכמונח בתיבה

(3) ראה לקו"ת דברים א, ב. סה"מ תרכ"ז ס"ע תלג ואילך (בהוצאת תש"ס - ע' תסז). תרכ"ט ריש ע' רט (בהוצאת תשנ"ב - ס"ע רכח ואילך). תרנ"א ריש ע' צו. תורת מנחם - התועודיות ח"ב ע' 198. וש"נ.

(4) ראה גם תורת מנחם - התועודיות ח"ז ע' 94. ח"ח ע' 240. וש"נ.

(1) ראה גם תורת מנחם - התועודיות ח"י ע' 243, ובהנסמן שם בהערה 100.

(2) ראה לקו"ת שלח לט, א. סה"מ תקס"ב ח"ב ע' שפב. מאמרי אדמו"ר האמצעי ויקרא ח"א ע' נה.

מה שאומרים¹² "קדוש קדוש קדוש גו'", והתבוננות זו גופא מרוממת אותם, עד שהם אכן נמצאים באותה מדריגה שאליה הוא הצימאון שלהם - עולם האצילות].

ועניין זה מודגש בימי הספירה, שעניינם הוא הצימאון למתן תורה, שמתעם זה סופרים את הימים עד שיהיה מתן תורה¹³.

וזהו גם כן מה שאמר דוד המלך¹⁴ "צמאה לך נפשי כמה לך בשרי גו' כן בקדש חזיתך", ופירש אדמו"ר הזקן בשם מורנו הבעש"ט נ"ע¹⁵: "כן בקדש חזיתך" - "הלואי בקדש חזיתך". והיינו, שאף שנמצא במדריגה תחתונה ביותר, "בארץ ציה ועיף בלי מים", מכל מקום הרי הוא מתברך "הלואי בקדש חזיתך" - "בקדש" דייקא, "קדש מלה בגרמיה"¹⁶ שלמעלה גם מ"קדוש".

והטעם לזה - מצד גודל מעלת הצימאון (כנ"ל), שעל-ידי הצימאון גופא יכול להתעלות למדריגה שאליה הוא הצימאון, גם כאשר נמצא במדריגה תחתונה ביותר.

וסיים כ"ק אדמו"ר: ישנו ניגון מאדמו"ר הזקן על הפסוק "צמאה לך נפשי", - וציוה שינגנו את ניגון זה.

[המסובים לא ידעו את הניגון, וניגנו כ"ק אדמו"ר בעצמו כמה פעמים].

* * *

ד. ידוע¹⁷ החילוק בין חודש ניסן לחודש תשרי - שעבודת חודש תשרי היא עבודת הבעל-יתשובה, ועבודת חודש ניסן היא עבודת הצדיקים. והנה, החילוק בין עבודת הצדיקים לעבודת

בעונש קשה⁵, אלא) יין "המשמח"⁶, שמגלה את העניינים הנעלים ביותר⁷.

[כ"ק אדמו"ר ציוה לנגן את הניגון "ניע זשוריצי"].

* * *

ג. אמנם, אף-על-פי שכבר עתה נפעלים כל העניינים, וסוף כל סוף (כשיגיעו ל"פונדק") יבואו לידי גילוי כו' (כנ"ל) - הרי סוף סוף בינתיים, בשעת ההליכה בדרך, הכול הוא בהעלם, ונמצא שבפועל - אין בידינו שום דבר ("מען פֶּאָרמאַגט גאַרניט"). ואם כן נשאלת שוב השאלה - מצד איזה עניין תהיה השמחה?

והעצה לזה היא - עניין הצימאון:

כאשר ישנו צימאון לגילוי אלקות - הרי צימאון זה גופא מרווה במקצת, כיוון שהצימאון מרומם את האדם לאותה מדריגה שאליה הוא צמא, וכמאמר הבעל שם טוב⁸ "במקום שרצונו של אדם שם הוא נמצא".

[ועל-פי זה מבאר הבעל שם טוב מה שכתוב⁹ "שרפים עומדים ממעל לו":

מעמדם של השרפים הוא בעולם הבריאה, וחיותם נמשכת משם אדניי. ואף-על-פי-כן נאמר "שרפים עומדים ממעל לו" - דקאי על מה שכתוב לפני זה¹⁰ "ואראה את אדניי יושב על כסא גו'", שם אדניי שמחיה אותם בעולם הבריאה, עולם הכסא¹¹, היינו שעומדים למעלה ממקור חיותם.

וטעם הדבר - כיוון שמתבוננים בעניין ההבדלה באין ערוך של עולם האצילות, שהוא מובדל באין ערוך מעולם הבריאה (שהוא מקומם, כנ"ל) - שזהו

(5) ראה סנהדרין מג, א. תנחומא פקודי ב. רמב"ם הל' סנהדרין פ"ג ה"ב-ג.

(6) ס' שופטים ט, יג. וראה ברכות לה, א. וש"נ.

(7) ראה לקו"ת שה"ש ב, סע"א ואילך. ובכ"מ.

(8) ראה כתר שם טוב (הוצאת תשנ"ט) בהוספות סמ"ח. וש"נ.

(9) ישע"ו ו, ב.

(10) שם, א.

(11) ראה לקו"ת אמור לב, ב. האזינו ער, ד. סה"מ מלוקט ח"ה ריש ע' רלח. וש"נ.

(12) ישע"ו שם, ג. וראה חולין צא, סע"ב ואילך, ובתור"ה ברוך שם.

(13) אגדה הובאה בר"ן סוף פסחים. וראה חינוך מצוה שו. הנסמן בלקו"ש חכ"ב ע' 114 הערה 2.

(14) תהלים סג, ב"ג.

(15) ראה כתר שם טוב (הוצאת תשנ"ט) בהוספות סס"ד. וש"נ.

(16) זח"ג צד, ב.

(17) ראה אוה"ת בא ע' רנו ואילך. וראה גם לעיל [תו"מ תשי"ד ח"ב ע' 199. וש"נ.

"זיין גאַנצע עבודה איז גאַרניט", ולכן, כשיתבונן במדריגה נעלית ממנו - יתעורר אצלו הרצון להתעלות למדריגה זו.

והרי ידוע²³, שהעלייה למדריגה נעלית יותר היא דווקא על-ידי ביטול המדריגה הקודמת ("אסורה מכאן להתקרב לשם"), שהוא עניין התשובה. ועל דרך שמצינו בגמרא²⁴ ש"ר' זירא כי סליק לארעא דישראל יתיב מאה תעניתא (או ארבעים תעניות)²⁵ דלשתכח גמרא בכלאה מיניה" - אף שגם

הבעלי-תשובה הוא¹⁸ - שעבודת הבעלי-תשובה היא בבחינת רצוא, "למעלה מעלה עד אין קץ"¹⁹, ועבודת הצדיקים היא בבחינת שוב, המשכה "למטה מטה עד אין תכלית"¹⁹.

אמנם, על-פי מה שנתבאר לעיל (במאמר²⁰) שהעבודה צריכה להיות בהתכללות ב' הקווים יחד, שב"למטה מטה עד אין קץ" גופא יורגש עניין "למעלה מעלה עד אין תכלית", וזהו חידושו של משיח, ש"משיח אתא לאתבא צדיקיא בתיובתא"²¹

כאשר ישנו צימאון לגילוי אלקות - הרי צימאון זה גופא מרווה במקצת, כיוון שהצימאון מרומם את האדם לאותה מדריגה שאליה הוא צמא

לפני זה היה לימודו במדריגה נעלית ביותר, שלמד לשמה ונתעצם עם תורתו שלמד (עד ש"הוה בריק נפשיה . . ולא הוה שלטא ביה נורא") - כיוון שלגבי תלמוד ירושלמי, שהוא עניין נעלה עוד יותר, היה עליו לשכוח את אופן הלימוד דתלמוד בבלי²⁶.

ועל דרך זה בענייננו - שכלל שיהיה במדריגה נעלית ביותר, בעליות עד אין קץ (שהרי מדובר גם במדריגות שהן בבחינת בלי גבול), הרי לגבי בלי גבול נעלה יותר אין לזה שום ערך, ולכן צריך להיות עניין התשובה - "אסורה מכאן להתקרב לשם". והטעם שהסדר הוא באופן זה דווקא (שדווקא על-ידי עבודת התשובה אפשר להתעלות לדרגא נעלית יותר) - כיוון שהקב"ה הוא בלי גבול, ולכן הדרך היחידה להתקשר אליו היא על-ידי עבודת התשובה, שהיא בבחינת יציאה מעצמו ומהגבלות שלו.

ובפרטיות יותר:

23) ראה גם סה"מ מלוקט ח"ג ע' לו. וש"נ.
24) ב"מ פה, סע"א.
25) גירסת הרש"ל (נעתק עה"ג) שם. וראה לקו"ש חל"ד ע' 24 הערה 6. וש"נ.
26) ראה לקו"ש שם ע' 30. וש"נ.

- הרי מובן שגם בחודש ניסן וחדשי הקיץ (שעניינם עבודת הצדיקים) צריכה להיות גם עבודת התשובה.

ה. ביאור העניין:

מי שנמצא במעמד ומצב נעלה ביותר, ועד למדריגת "צדיק" - עלול לעשות "חשבון" שאינו זקוק לעבודת התשובה, שכן, לשם מה עליו לעשות תשובה, ועל מה יעשה תשובה? ועל כך המענה הוא, שגם אצלו צריך להיות באופן תמידי תנועה של תשובה, כדי לעלות על-ידי זה למדריגה נעלית יותר - "אסורה מכאן להתקרב לשם"²².

והטעם לזה:

ככל שיהיה האדם במדריגה נעלית, הרי לגבי מדריגה נעלית ממנו - אין לעבודתו ערך כלל

18) ראה סה"מ תרס"א ע' קסג ואילך. ועוד.
19) ראה תקו"ז סוף תיקון נו (וראה שם תיקון יט - מ, ב). ז"ח יתרו לד, סע"ג.
20) פ"ב ואילך (תו"מ תשי"ד ח"ב ע' 232 ואילך).
21) ראה לקו"ת דרושי שמע"צ צ"ב, ב. שה"ש נ, סע"ב. וראה זח"ג קנג, ב.
22) פרש"י שמות ג, ג. וראה סה"ש תש"ב ע' 46 ואילך.

”מפני שיבה תקום גר”:

איתא בזהר³²: ”מני קודשא בריך הוא לבר נש לאהדרא בתיובתא בכחרותיה קודם דיזקין ביה יצר הרע, הדא הוא דכתיב מפני שיבה תקום, קודם שיבה דילך”.

ובחסידות מבואר, שהכוונה היא שיש לעשות תשובה עוד לפני בואו של היצר הרע שנקרא בשם ”מלך זקן וכסיל”³³, ”שיבה”. והיינו, שעוד בקטנותו, כאשר היצר אינו כל כך בתוקף עדיין (דהיינו בתחילת העבודה) – עליו לצבור כוחות, כדי שבעתיד (לאחר שיתחזק היצר הרע) לא יהיה שבע־רצון ממעמדו ומצבו, ויהיה בתנועה של יציאה מההגבלות שלו.

ועניין זה מתאים לאמור לעיל – שגם אצל מי שנמצא במצב נעלה כו' צריכה להיות התנועה של תשובה, כיוון שהדרך היחידה להתקרב להקב"ה היא על־ידי יציאה ממצאותו:

הטעם שמיד בהתחלת העבודה צריכה להיות התנועה דתשובה (דהיינו שלילת הקא־סלקא־דעתך שבהתחלת העבודה צריכה להיות עבודה על־פי טעם ודעת דווקא, ורק לאחר־זו צריכה להיות עבודה שלמעלה מטעם ודעת) – כי, כאשר ההתחלה היא על־פי טעם ודעת, שזהו עניין הקשור עם מציאותו שלו, הרי גם אחר כך יישאר במציאותו, כפי שהוא מציאות בפני עצמו מאלקות.

ובפרט לאחר שיתחזק אצלו היצר־הרע (”שיבה”), כשהוא עדיין נמצא במציאותו – הרי ודאי שבסופו של דבר יהיה נפרד מאלקות חס־ושלום.

ולכן, מיד בהתחלת העבודה צריך להיות עניין התשובה – ”אסורה מכאן”, שהוא עניין היציאה מעצמו (”אֶפְטֶרֶטֶן פֶּון זִיךְ”), ודווקא על־ידי זה ביכולתו להתקשר עם הקב"ה ולהתאחד עמו.

ח. ההוראה מהאמור – בנוגע לעבודה הפרטית של חרשי הקיץ, שלאחרי חודש ניסן:

(32) ח"ג רכז, רע"ב. וראה זהר סוף פרשתנו (פז, ב) – הובא במכתב י"ד אייר שנה זו (אגרות־קודש ח"ט ס"ע לו ואילך).

(33) קהלת ד, יג ובפרש"י.

עבודת הצדיקים – היא עבודה בדרך אור ישר, במדידה והגבלה שעל־פי טעם ודעת. ולכן, אם יסתפק בעבודה זו – יישאר לעולם בתוך ההגבלות שלו, ולא יוכל להתקשר עם הקב"ה שהוא בלי גבול.

ודווקא על־ידי עבודת התשובה, שתוכנה הוא שאינו שבע רצון ממעמדו ומצבו, ולכן הוא בתנועה של יציאה מעצמו – אזי אפילו ”בשעתא חדא וברגעא חדא”²⁷, בפניה אחת²⁸ אל הקב"ה (”מיט איין קער וואָס ער קערט זיך אָפּ פֶּון זיך צום אויבערשטן”), נעשה היציאה מההגבלות שלו, ומתאחד עם הקב"ה.

ו. כל האמור – הוא גם בנוגע למי שאכן נמצא במדריגת צדיק, ועל אחת כמה וכמה שכן הוא בנוגע למי שנמצא למטה מזה:

גם מי שאינו במדריגת צדיק – יכול לעשות ”חשבון”: מכיוון שבשעה שמקיים מצווה או לומד תורה, נעשה מיוחד עם הקב"ה ביחוד ”נצחי לעולם ועד” (כמו שכתוב בתניא²⁹) – הרי הוא כבר מיוחד עם הקב"ה באופן נצחי, ולמה לו לעשות תשובה?...

אמנם, עליו לזכור, שהן אמת שעל־ידי מצווה אחת, או לימוד תורה למשך זמן קצר, מתאחד הוא עם הקב"ה ביחוד נצחי – אבל לאורך גיטא, הרי כשישנו רגע אחד שאינו עוסק בתורה, נאמר עליו³⁰ ”כי דבר ה' בזה גו' הכרת תכרת”, שנעשה נפרד חס־ושלום מהקב"ה!

ולכן, בכל מעמד ומצב שבו נמצא האדם, תמיד עליו לזכור, שאם הפסיק לרגע לעסוק בתורה ומצוות, נעשה ”נפרד”, ולכן עליו לשוב בתשובה, לצאת מעצמו, ”אסורה מכאן”.

ז. העניין האמור – שייך גם למה שכתוב בפרשתנו³¹

(27) זח"א קכט, סע"א.

(28) ראה לקו"ת דרושי ר"ה סא, א. סג, ד. סה"מ תרל"ו ח"ב ע' שמז. תרנ"ד ריש ע' שכת. סה"מ קונטרסים ח"ב שצו,

ב. ח"ג ע' קד.

(29) פכ"ה (לב, א).

(30) שלח טו, לא. וראה סנהדרין צט, א.

(31) יט, לב.

שלומדים בשבתות שלאחרי חג הפסח, החל מהשבת הראשונה לאחר חג הפסח – "משה קבל תורה מסיני"³⁸:

אמרו חז"ל³⁹ "בתחילה היה משה למד תורה ומשכחה, עד שניתנה לו במתנה", והיינו, שמצד ההגבלות שלו לא היה באפשרותו לקבל את התורה (ואילו היה משה רבינו מתחשב במדידות והגבלות כו' – לא היה ביכולתו בשום אופן לקבל את התורה), ורק לאחר שנתבטל ממציאיותו ויצא מההגבלות שלו – "ניתנה לו במתנה"⁴⁰.

* * *

זמן הקיץ בכלל הוא זמן של תוקף הטבע, הכול מתחיל לפרוח כו', וניכרת ביותר הדרת הטבע.

ובהתאם לזה, הרי הסדר בחדשים אלה הוא לנסוע למקום מנוחה כו'. וגם אצל בחורי ישיבה נעשה סדר זה – שבימי הקיץ מתמסרים לבריאות הגוף, נוסעים ל"נאות דשא" ("דאטשע") ל"תקופת נופש" ("אויף אַ וועקיישן צייט"), ובכלל – סדר ה"עבודה" בתקופה זו הוא בעניינים ד"בכלל"³⁴ דרכיך דעהו"...

– ("כ"ק אדמו"ר אמר בכת-שחוק): בנוגע לעניין ה"דעהו" – הרי פעם כך ופעם כך ("ווי אַמאָל")... אבל עניין "דרכיך" – ישנו בוודאות! ... –

אף שזהו זמן הקיץ, זמן תוקף הדרת הטבע כו' – צריכים לעמוד תמיד בתנועה של עבודת התשובה – היציאה מעצמו

9. בין חג הפסח לחג השבועות ישנו הזמן של ספירת העומר. והיינו, שבכללות ישנם ג' זמנים: חג הפסח, ספירת העומר, וחג השבועות.

והחילוק ביניהם: בפסח – חמץ הוא דבר האסור, בספירת העומר – הוא דבר הרשות, ובשבועות – הוא מצווה חיובית, שהרי שתי הלחם היה צריך להיות מחמץ דווקא⁴¹.

ולכאורה אינו מוכן: אם חמץ בפסח הוא דבר האסור – איך יתכן שבשבועות נעשה חמץ עניין של מצווה (ששתי הלחם צריכים להיות מחמץ דווקא)?

וביאור העניין⁴²:

חמץ – הוא עניין של ישות והתנשאות, טעם ודעת, היפך עניין המצה שנקראת "לחמא עניא", שאין בה התנשאות ואין בה טעם.

וההוראה היא – שגם בזמן זה צריכה להיות עבודת התשובה, עניין היציאה מעצמו ומהמדידות והגבלות שלו.

יש לזכור³⁵, שאפילו ר' אלעזר בן ערך, כאשר נמשך אחרי "חמרא דפרוגייתא ומיא דדיומסת", גרם לו הדבר ש"בעא למיקרא החדש הזה לכם"³⁶, קרא החדש היה לכם³⁷, דהיינו שבמקום "החדש הזה לכם", שהוא עניין תכלית הגאולה והיציאה מהמצרים וגבולים – קרא "החדש היה לכם"!!!

ולכן יש לדעת, שאף שזהו זמן הקיץ, זמן תוקף הדרת הטבע כו' – אף-על-פי-כן, צריכים לעמוד תמיד (לא רק בתנועה של עבודת הצדיקים, עבודה בדרך "אור ישר", אלא גם) בתנועה של עבודת התשובה – היציאה מעצמו.

ט. עניין זה מודגש גם בהתחלת פרקי אבות

(38) אבות רפ"א.

(39) נדרים לח, א.

(40) ראה גם לקו"ש חט"ו ע' 329.

(41) אמור כג, יז. מנחות נב, ב.

(42) ראה גם לקו"ש חכ"ב ס"ע 31 ואילך, חל"ב ע' 136,

ובהנסמן שם.

(34) משלי ג, ו. וראה רמב"ם הל' דעות ספ"ג.

(35) ראה גם שיחת ש"פ תזריע ס"ו ואילך (לעיל לתו"מ תשי"ד ח"ב) ס"ע 175 ואילך).

(36) בא יב, ב.

(37) שבת קמז, ב.

ורעניין זה אינו רק בהתחלת העבודה ממש, אלא בכל מצב ישנו עניין שהוא בדוגמת התחלת העבודה, שהרי "בכל דור ודור (דהיינו בכל מעמד ומצב) חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא היום ממצרים". ולכן, בכל מצב ישנה תנועה זו - שלא להתחשב בעצמו ובשכלו, וכנ"ל (ס"ח) שגם בעבודת הצדיקים צריכה להיות עבודת התשובה והיציאה ממצאותו.

אמנם, לאחר שכבר יצא מ"מצרים" (מהמצרים והגבלות שלו) - הרי אף שגם אז אינו יכול עדיין לעשות מהחמץ מצווה חיובית (היינו, קדושה ממש), מכל מקום, אין זה כבר דבר האסור, אלא דבר הרשות - דהיינו שעליו להתחיל לחשוב ("ער דאָרף שוין אָנהויבן עפעס טראַכטן") על פנימיותו ועל מציאותו שלו (שהוא עניין החמץ שבו), שיהיו באופן המתאים לקדושה.

ועד שבגמר ותכלית העבודה - אפשר (ובמילא - חייבים) לעשות מהחמץ (טעם ודעת) עניין של קדושה ממש, כלי לאלקות, על-ידי בירור פנימי, שהוא תכלית שלימות העבודה.

והרי זוהי מעלת תורת חסידות חב"ד - שאין מסתפקים בעניין ד"צדיק באמונתו יחיה"⁴⁵, אלא השכל עצמו נעשה כלי לאלקות.

(קטעים מהתנועות ש"פ קדושים ה'תשי"ד. 'תורת מנחם - התנועות ה'תשי"ד ח"ב (יא) ע' 242-251, בלתי מוגה)

ולכן, בחג הפסח - מיד בצאת בני ישראל ממצרים - היה חמץ אסור, כיוון שאז האירה בהם האמונה בבחינת קטנות, דהיינו שהיה בהם אמונה וביטול בלבד, אבל בפנימיות עדיין לא היה בהם כלום ("זיי האָבן נאָך גאַרניט געהאַט"), ולכן הטעם ודעת (שהוא עניין החמץ) שלהם - עדיין לא היה כדבעי;

ורק בחג השבועות, לאחר שלימות העבודה של ספירת העומר בבירור המדות בפנימיות, כך, שגם עניני הטעם ודעת נעשו קדושה - אזי אפשר לעשות גם מהחמץ עניין של מצווה.

א. והנה, בזמן הזה אין הקרבת שתי הלחם בגשמיות, אבל ישנו עניין זה בעבודה הרוחנית בנפש האדם, בג' זמנים הנ"ל:

אמרו חז"ל⁴³ "בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא (היום)⁴⁴ ממצרים", והיינו שתמיד צריך להיות עניין היציאה ממצר הגוף ונפש הבהמית, שהוא עניין יציאת מצרים ברוחניות.

והסדר בזה - שבהתחלת העבודה (בדוגמת עניין יציאת מצרים בחג הפסח) חמץ הוא אסור, דהיינו שאין לחשוב כלל על הטעם ודעת שלו, איך עניין פלוני נראה בעיניו על-פי שכל כו', שהרי שכלו עדיין אינו כדבעי, ולכן עליו להיות בתנועת ביטול וקבלת עול שלמעלה מטעם ודעת.

(43) פסחים קטז, ב (במשנה).

(44) תניא רפמ"ז.

(45) חבקוק ב, ד. וראה לקו"ד ח"א קמא, ב. ועוד.

מינוי ל'התקשרות'

אפשר לקבל את גיליון 'התקשרות'

ישירות הביתה באמצעות הדואר

מינוי לשנה: 177 ש"ח (ב-4 תשלומים)

מינוי לחצי שנה: 88 ש"ח (ב-2 תשלומים)

את השם, הכתובת והתשלום יש להעביר לפי הכתובת:

'התקשרות', מחלקת המנויים, ת"ד 14 כפר-חב"ד 72915.

כמו-כן אפשר להירשם בטלפון ולשלם בכרטיס אשראי, בטל' 072-2770130

עשו כל אשר ביכולתכם!

להביא את משיח צדקנו תיכף ומיד ממש!

...על-פי האמור לעיל על-דבר הדגשת עניין הגאולה (במיוחד) בזמן זה - מתעוררת תמיהה הכי גדולה: הייתכן שמבלי הבט על כל העניינים - עדיין לא פעלו ביאת משיח צדקנו בפועל ממש?!... דבר שאינו מובן כלל וכלל!

ותמיהה נוספת - שמתאספים עשרה (וכמה וכמה עשיריות) מישראל ביחד, ובזמן זכאי בנוגע להגאולה, ואף-על-פי-כן, אינם מרעישים לפעול ביאת המשיח תכף ומיד, ולא מופרך אצלם, רחמנא-ליצלן, שמשיח לא יבוא בלילה זה, וגם מחר לא יבוא משיח צדקנו, וגם מחרתיים לא יבוא משיח צדקנו, רחמנא-ליצלן!! גם כשצועקים "עד מתי" - הרי זה מפני הציווי כו', ואילו היו מתכוונים ומבקשים וצועקים באמת, בוודאי ובוודאי שמשיח כבר היה בא!!

מה עוד יכולני לעשות כדי שכל בני ישראל ירעישו ויצעקו באמת ויפעלו להביא את המשיח בפועל, לאחר שכל מה שנעשה עד עתה לא הועיל, והראיה, שנמצאים עדיין בגלות, ועוד ועיקר - בגלות פנימי בענייני עבודת ה'.

הדבר היחידי שיכולני לעשות - למסור העניין אליכם: **עשו כל אשר ביכולתם** - עניינים שהם באופן דאורות דתוהו, אבל, בכלים דתיקון - **להביא את משיח צדקנו תיכף ומיד ממש!** ויהי-רצון שסוף-כל-סוף יימצאו עשרה מישראל ש"יתעקשו" שהם מוכרחים לפעול אצל הקב"ה, ובוודאי יפעלו אצל הקב"ה - כמו שכתוב "כי עם קשה עורף הוא (למעליותא, ולכן) וסלחת לעווננו ולחטאתנו ונחלתנו" - להביא בפועל את הגאולה האמיתית והשלמה תיכף ומיד ממש.

(משיחת ליל כ"ח בניסן ה'תנש"א. ספר-השיחות תנש"א, כרך ב, עמ' 474)

האחריות מוטלת על כל יהודי

כל יהודי, אנשים נשים ואפילו טף, יש לו אחריות להוסיף בעבודתו להביא את משיח-צדקנו בפועל ממש!

ומזה מובן, שאין מקום כלל שבמקום לפעול בעצמם יסמכו על אחרים או יטילו את העבודה על אחרים - אלא שזו היא העבודה דכל אחד ואחת...
ובמה מתבטאת עבודה זו - הרי זה גם-כן בפשטות: בהוספה בתורה ובמצוות, בלימוד התורה - נגלה תורה ופנימיות התורה, ובקיום המצוות בהידור,
כולל ובמיוחד בעניין שהזמן גרמא - קיום המנהג (כמו שכתב רבינו הזקן בסידורו) לומר וללמוד פרקי אבות (לאחר תפילת מנחה) בשבתות בין פסח ועצרת, ובכל שבתות הקיץ.

(מהתוועדות שבת קודש פרשת שמיני, מברכים החודש וער"ח אייר ה'תנש"א. א' התוועדות' תנש"א כרך ג עמ' 132)

שלא נהיה כחולמים

מה הסיבה לחלומות מטרידים? • קריאת שמע וסיפורי חסידים, בדיקת המזוזה בחדר השינה, נתינה לצדקה ועוד - הן חלק מההוראות לסובלים מחלומות • כיצד הסביר הרבי לנערה את פשרן של 'מפלצות' בחלום • תיקונים הקשורים לנשמות המופיעות בחלום • ומה יש ללמוד מראיית הרבי בחלום • רשימה שנייה

כרך טו עמ' יג):

במה שכותב אודות המחשבות של הסבתא שלו שתליט"א, שמציירת במחשבתה ענינים המבלבלים - יש לבדוק המזוזות בחדרה, וכן שתפריש בכל יום בבוקר איזה פרוטות לצדקה, ומתאים לעניני[ה] תקרא או יספרו לה לפני הליכתה לישון, מסיפורי נשיא[ינו] הקדושים] וסיפורי חסידים בכלל, ובטח אומרת קריאת שמע שעל המיטה על-כל-פנים פרשה ראשונה וברכת המפיל.
[לאחד הפרטים שבסיפור (בדיקת המזוזות) היה המשך מעניין - ראה התקשרות גיליון נז עמ' 14, וב'שמועות וסיפורים להר"ר נחמן הכהן (ז"ל)].

הוראות מעשיות והיסח הדעת

הנה הוראות שהעניק הרבי בתגובה לחלומות - 'אגרות קודש' כרך יג (מכ"ט מנחם אב תשט"ז) עמ' תט-תי:

...כותבת על-דבר החלום והמאורע וכו'.

ותסיח דעתה מכל זה בהחלט, ובטח לא כל המזוזות בדירתה כשרות וצריך לבדוק, ומה טוב לבדוק גם התפילין של בעלה שליט"א, ומהנכון

כשנשאל הרבי לסיבתם של חלומות והדרך לטיפול בהם ("עניין החלומות המבלבלים") השיב בכ"ב שבט תשי"ז ('אגרות קודש' כרך יד עמ' שכז):

ידוע ומרומז גם במאמרי רז"ל, אין אדם רואה אלא מהרהורי לבו, אשר החלומות הם תולדות המחשבה בטלה וכו' אשר במשך היום, וכשממעטים הסיבה - בדרך ממילא מתמעט המסובב. וכיוון שעוד סיבות לחלומות (עין תניא פרק כ"ט ושם נתבאר) יש להזהר בקריאת שמע שעל המיטה, שיהיה גופו טהור, יהיה זהיר בטבילת עזרא, והמזוזה בפתח חדרו כשרה.

ופעם אחרת כתב הרבי ('אגרות קודש' כרך יג עמ' סג):

ובמה שכותב אודות חלומות וכו', הנה יבדוק המזוזות בדירה בה דר וביחוד בהחדר בו ישן, וישן - אם אפשר - בטלית קטן שציציותיו בדוקות ובכיסוי הראש.

המכתב הבא נכתב לנכד, בקשר לסבתו שסבלה מסייטת בעת השינה. הרבי נמנע מלקרוא להם חלומות והגדרים "מחשבות ועניינים המבלבלים". מקבל המכתב היה תלמיד בישיבת חב"ד בלוד, וכך כותב לו הרבי (ה' ניסן תשי"ז - 'אגרות קודש'

ליהודי שכתב לרבי על חלומותיו וביקש פיתרון, שיגר הרבי מכתב ארוך ובו הציע פתרונות המתייחסים לקיום התורה והמצוות שלו. תשובת הרבי לא סיפקה את האיש, שסבור היה כי לחלומותיו יש מסר כללי לעם ישראל, והוא שיגר לרבי מכתב "מלא תרעומות וטענות". הרבי שיגר לו שוב מכתב ארוך ומפורט (היכל מנחם כרך א' עמ' קלג ואילך) וקרוב לסופו מתייחס לאי קבלת הפתרון:

במה שלא נראה לו פתרון חלומותיו ומציע פתרון אחר, הנה אם יודע הפיתרון, תמוה למה שאל אודותיו. ובכל אופן המענה הוא כמו שכתבתי במכתב הקודם, והיינו, שזה ענין פרטי שלו, לעודדו ולחזקו ולצוותו עוד הפעם על ההתחזקות בתורתנו ומצוותיה. וכמה פרטים מהחלומות - ..אין חלום בלא דברים בטלים...

בהמשך באו הוראות בענייני צדקה ואמירת תהילים.

החלום – הוראה לתיקון התנהגות

התייחסות מיוחדת לחלום נמצאת במכתב מעניין לנערה מאנגליה (המכתב תורגם מאנגלית ב'מורה לדור נבון' כרך ב' עמ' 248/247), וכך כתב הרבי:

[נכתב] ב[צידון]. - במענה לשאלתך אודות המשמעות של החלום שלך, הייתי מעלה את הרעיון הבא: כאשר הגוף עם ההיבטים הפיזיים שלו איננו מסתיר על הנשמה - הנשמה האלוקית שקיימת אצל כל יהודי - אזי עבירות שנעשות (אפילו מבלי לדעת על כך) יכולות להיראות בעיני הנשמה לאורן האמיתי, בתור "זוועות"; והאנשים שעושים זאת בתור "מפלצות". לפיכך, החלום או חלום הבלהות שאת מתארת, צריך להיראות בתור סימן לכך שדברים מסויימים בחיי היום יום צריכים לבוא על תיקונם על-ידי תשובה. ולכן, את צריכה לבחון מחדש את ההנהגה הימיומית שלך ולחזק את הדביקות שלך בדרך התורה, ואז לסלק באופן מוחלט את החלום מהמחשבה שלך, והקב"ה בוודאי

שלפני הדלקת הנרות בכל ערב שבת וערב יום טוב תפריש איזה פרוטות לצדקה וכן יעשה בעלה בכל יום חול של שני וחמישי להפריש איזה פרוטות לצדקה קודם התפילה, ויתחזקו בבטחונם בבורא עולם ומנהיגו. . . ורק שצריך לעשות כלי המתאים לקבלת הברכה, והוא אורח חיים מתאים להוראת תורתנו תורת חיים. במכתב מ"ב שבט תשל"ב כתב הרבי ('אגרות-קודש' כרך כז עמ' שכג):

מכתבה נתקבל ותסיח דעתה לגמרי מחלום וכו' - כי אין בו ממש כלל וביחד יגדלו כל[ל] יו[צאי] ח[לציה] ש' לתורה ח[ופה] ומע[ש]ים ט[ובים].

מחשבות בטלות גוררות חלומות בטלים

להלן מבהיר הרבי מדוע אין לייחס משמעות אמיתית לחלום - תרגום-חופשי מאגרת הרבי מכ"ז בסיוון תשי"ג ('אגרות-קודש' כרך ז, עמ' רצ):

זה עתה נתקבל מכתבו מכ"ד סיוון. . . בו כותב אודות החלום שהיה לו.

והנה, כלך מדרך זו. עליו להפסיק להיות שקוע בחלומות, וכפי המבואר בספרים רבים, אצל כאלה שכל פרטי הנהגותיהם מתנהלים בדרך התורה והמצווה, הרי גם חלום, שעליו אין כמעט שליטה, יש בו הוראה ולא בא לבטלה - (ויחד עם זה גם על כיוצא-בזה קובעים חז"ל שאין חלום בלא דברים בטלים) - מאידך, אצל אנשים בודורנו, שאצלם ישנם הרבה דברים בטלים, ועל אחת כמה וכמה מחשבות בטלות ללא תוכן, ועל אחת כמה וכמה ללא תוכן של תורה ומצוות, הרי אצל אנשים אלו בוודאי אין זה יותר מאשר חלומות גרידא. ופעמים הדבר נובע מעצת היצר הרע ולנתק את האדם מענינים תוכניים - רוחניים. ולכן אני חוזר שוב, שלא יעסוק כלל בעניני חלומות.

מהראוי היה שימסור לבדיקה את המוזוות במקום שינתו, וכן את התפילין שלו, ויעסוק במרץ הראוי בענין שידוך ובנוגע לעסק. . . כתוספת על שיעורי הלימוד. . . בהצלחה בגשמיות וברוחניות.

שמתנהג שלא כדבעי באיזה ענין. הרבי מסר כו', ודיברו עמו על כך - וללא הועיל, עד שהרבי עצמו בא אליו בחלום. ואף-על-פי-כן, במקום שדבר זה יגרום לו להשפיע גם על זולתו - הרי גם הוא עצמו... מושך את הרבי אליו, לתוך הבוץ שהוא שקוע... אילו זכה, הרי זכות זו של ראיית פני הרבי שהיתה בידו - היתה נעשית באופן אחר; אבל עתה בא אליו הרבי כדי לדבר עמו אודות ענין פחות, ובסופו של דבר...

הרבי צופה חלום

פעם אחת ביקש הרבי להשפיע על אחד המנהיגים האידאולוגיים של תנועת הפועלים - מר זרובבל גלעד, באמצעות החסיד ר' אברהם דוד לסלבוים מכפר חב"ד, אשר נפגש עמו. בין השאר ביקש הרבי למסור לו סימן ('אגרות קודש' כרך טו עמ' קל) מחלום שמר זרובבל עתיד לחלום: "ולאות ולמופת לקרובו הנ"ל אשר בא העת לביקורת עוד הפעם על שיטתו בעבר, יהיה לו החלום שבסמוך לדיבורו עמו".

על גיליון מכתב מיום ו' ערב שבת קודש פרשת שלח תשכ"ד ('אגרות-קודש' כרך כג עמ' ריד), השיב הרבי לאדם ששאל על עריכת שאלת-חלום: שאלת חלום וכיצא-בוה שייך ליחידי סגולה וכו', ובמקרים מיוחדים. וילמוד בהתמדה ושקידה ויתנהג כמצווה בשולחן-ערוך וה' יצליחו.

"שלא נהיה כחולמים"

ובמכתב מו' שבט תשי"ג ('אגרות-קודש' כרך כא עמ' קפו) כתב הרבי: והשם-יתברך יעזור לכל-אחד-ואחד מאתנו שלא נהיה כחולמים, אפילו כפי המבואר בתורה אור [וישב כח, ג], שבשעת ההתקשרות היא התקשרות אמיתית, ואין צריך לומר כפי המבואר בהמאמר אין הקב"ה בא בטרונאי כו' במדריגה פחותה מזה.

יברך אותך בהצלחה.

בשנת תשי"ז פנה לרבי הגאון החסיד רבי יצחק דובאוו ממנצ'סטר בשאלות שונות, וקיבל את מענה הרבי ואגב: ר' יצחק היה מהראשונים שזכו להתקשר לרבי ולקשר יהודים לרבי, וזכה לראות בעיניו "מופתים" גלויים למעלה מדרך הטבע). בין השאר כותב לו הרבי בתשובה ('אגרות-קודש' כרך טו עמ' רעז):

"הפ"נ [=הפדיון נפש] ע[ל] ד[בר] האיש שי' שאביו ע[ליו]ן [השלום] בא אליו בחלום כו' - יבקש מחילת אביו בפני עשרה, על אשר בעניני השנת אבילות לא כולם היו כדבעי. וידוע פס[ק] ד[ין] תו[רת]ינ[ו]ן [הקדושה] אב שמחל כו' [=על כבודו, כבודו] מחול. - וכן מהנכון שיבדקו התפילין והמזוזות בדירתו.

בשלהי אותה שנה עונה הרבי לאשה בשאלה דומה אבל בסגנון שונה ('אגרות-קודש' שם עמ' תמד):

..במ[ה] ש[כותבת] שבאה האם ע[ליה] ה[שלום] בחלום וכו' יש לברר אם הייתה הקבורה כדבעי (ולא נותחה אחרי פטירתה וכו'). וכן לבדוק המזוזות בדירתה.

סיפור על אברך שזכה לגילוי בחלום

אבל היו גם התייחסויות לא שגרתיות. ביום שמחת תורה תשט"ז ('תורת מנחם' כרך יג עמ' 76) סיפר הרבי בשם כ"ק אדמו"ר מוהריי"צ על חסיד מהדורות הקודמים, אשר השתוקק מאוד לראות את רבו אדמו"ר מוהר"ש לאחור הסתלקותו. החסיד התייעץ בעניין זה עם כ"ק אדמו"ר (מוהרש"ב) נ"ע, ולאחר כמה וכמה עניינים והכנות רבות שעשה (אחת מהן - לישון כשהוא חגור באבנט) - בא אליו אדמו"ר מהר"ש. וכאן הוסיף הרבי: והנה, עתה מתרחש סיפור עם אברך צעיר,

"משה קיבל תורה מסיני"

משה קיבל תורה מסיני ומסרה ליהושע, ויהושע לזקנים, וזקנים לנביאים, ונביאים מסרוה לאנשי כנסת הגדולה. הם אמרו שלושה דברים (פרק א משנה א)

השאלות במשנתנו: א) למה מפרט התנא את סדר המסורה ואינו אומר בקיצור שמשה קיבל תורה מסיני ומסרה לדורות הבאים, עד לאנשי כנסת הגדולה. ב) חלקם של הנביאים בקבלת ומסירת התורה, הרי אינו מצד מעלת הנבואה (דהרי אסור לפסוק הלכה על-פי נבואה) אלא להיותם חכמים; ולמה מתאר אותם התנא כ"נביאים". ג) "הם אמרו שלושה דברים" - מניינא למה לי? והעניין:

התנא מלמדנו חמש תכונות נפשיות הנדרשות בלימוד התורה.

משה - מעלתו המיוחדת בקשר לתורה היא ענוותנותו הגדולה, וכמו שאמרו רז"ל שמפני שמיעט את עצמו נקראת התורה על שמו. ותכונה זו מכשירה את האדם להיות "כלי" לתורה.

יהושע - על יהושע נאמר "לא ימיש מתוך האוהל", היינו שהיה מסור ונתון לתורה בלבד. וכך צריכה להיות גישתו של כל אחד ואחד, כי גם מי שאין תורתו אומנותו. בזמן שהוא לומד, יהיה כאילו אין לו שום "אומנות" אחרת, אלא "תורתו אומנותו".

לאחר שתי תכונות אלו, הנדרשות כהכנה ללימוד התורה, מפרט התנא שלוש תכונות השייכות לעצם הלימוד.

זקנים - אמרו רז"ל "זקן - זה שקנה חכמה". כדי שהתורה תהיה קניינו העצמי של האדם (על דרך הקונה דבר בממונו), עליו להשקיע בה עמל ויגיעה.

נביאים - כשלומד אדם באופן של "לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא" זקוק הוא לסייעתא דשמיא, שיכוון לאמיתת ההלכה. עניין "סייעתא דשמיא" כפי שהוא בדור שלם - מתבטא בדור הנביאים.

אנשי כנסת הגדולה - תפקידם של אנשי כנסת הגדולה היה לפסוק הלכה למעשה ולתקן תקנות. ידיעתו של הלומד שההלכה נוגעת למעשה בפועל, מעוררת אצלו עיון רב ומיוחד, מחמת היראה שמא לא יכוון אל האמת, ועל-ידי עיונו זה - הוא מכוון אל האמת.

הם אמרו שלושה דברים - מצד בחינת אנשי כנסת הגדולה, שעניינם הלכה למעשה ותיקון תקנות, נתחדש שיש שלושה דברים.

דהנה, כל עוד שלא הגיע אדם להוראה למעשה (בחינת אנשי כנסת הגדולה) ביכולתו לומר שלגביו יש "שני דברים" בלבד - נותן התורה יתברך והאדם הלומד תורה. אבל כשהגיע להוראה, עליו לדעת שיש "שלושה דברים": נותן התורה; האדם הלומד; והעולם, שעליו חלים פסקי התורה. כלומר - עבודתו היא לברר ולזכך את העולם על-ידי פסקי התורה.

(מהתוועדות שבת קודש פרשת נשא תשל"ו - על-פי רשימת השומעיים. ביאורים לפרקי אבות (א) עמ' 25-26)

פרשת קדושים

קדושים תהיו כי קדוש אני (יט,ב)

"פרשה זו נאמרה בהקהל, מפני שרוב גופי תורה תלוין בה" (ויקרא־רבה)

הבא לעורר את הקהל לתשובה ומעשים טובים - שתי דרכים לפניו. דרך אחת, להדגיש את חומרת האיסורים ולתאר את העונש עליהם. דרך שנייה, להבליט את היוקר והעילוי של התורה ומצוותיה ואת גודל מעלת היהודי.

מדברי המדרש כאן נמצאנו למדים כי יש להעדיף את הדרך השנייה. כאשר מקהילים יהודים כדי למסור להם "גופי תורה", יש לפתוח בהדגשת גודל מעלתם של ישראל - "קדושים תהיו כי קדוש אני" (היינו שקדושתם של ישראל קשורה לקדושתו יתברך ונובעת ממנה).

ואכן, שתי השיטות נבחנו במרוצת הדורות, והתברר כי השיטה השנייה השיגה הצלחה רבה יותר.

(מהתוועדות שבת־קודש פרשת אחרי־קדושים תשמ"ח. התוועדות תשמ"ח כרך ג, עמ' 283)

* * *

"אם מקדשים אתם עצמכם, מעלה אני עליכם כאילו קידשתם אותי" (תורת־כוהנים)

"קדושים תהיו" - עליכם להיות קדושים ופרושים גם מדברים המותרים, "קדש עצמך במותר לך" (ראה רמב"ן). ציווי זה הוא לכל יהודי באשר הוא - "דבר אל כל עדת בני ישראל".

אלא שכיצד אפשר לומר כי עבודה נעלית זו שייכת לכל אחד: אדם שנכשל בדבר אסור - האומנם שייך הוא ל"קדש עצמך במותר לך"?

על כך נאמר: "כי קדוש אני - מעלה אני עליכם כאילו קידשתם אותי". כשאדם שם אל ליבו דבר נפלא זה ומתבונן בו, זה גופא מעורר בו כוחות פנימיים ונעלמים, שעל־ידם יכול הוא להתגבר על כל מונע ומכשול לעבודה זו.

(ליקוטי־שיחות כרך ז, עמ' 323)

* * *

"יכול כמוני? תלמוד־לומר כי קדוש אני - קדושתו למעלה מקדושתכם" (ויקרא־רבה)

המשפיע הנודע ר' שמואל־בצלאל (הרשב"ץ) היה אומר:
"יכול כמוני" - בניחותא, יהודי יכול להיות "כמוני" כביכול.
"תלמוד־לומר" - הנתינת־כוח לזה באה מהתורה.
"כי קדוש אני" - "קדושתו למעלה (באה כביכול) מקדושתכם".

(ליקוטי־שיחות, כרך ז, עמ' 311)

לא תשנא את אחיך בלבבך, הוכיח תוכיח את עמיתך (יט, יז)

הרי שרק מי שמקיים כראוי "לא תשנא" יכול לקיים כנדרש "הוכח תוכיח".

(היום יום כ"ו באייר)

לא תשנא את אחיך בלבבך הוכיח תוכיח את עמיתך ולא תישא עליו חטא (יט, יז)

לא תלבין את פניו ברבים (רש"י)

"לא תשנא את אחיך בלבבך" - לא זו בלבד שאסור לך לשנוא את חברך, עליך אף לדאוג לכך שחברך לא ישנא אותך. שכן יש להניח שהוא שונא אותך משום שראה בך דברים שלפי דעתו יש בהם דופי, ולכן "הוכח תוכיח את עמיתך" - מחובתך להוכיח לעמיתך את צדקת מעשיך, וכך תסלק את השנאה מליבו.

"ולא תישא עליו חטא" - כשתעשה זאת, שוב לא ישא חברך חטא בגללך.

"לא תלבין את פניו ברבים" - ואף שבטוח אתה בצדקת דרכך וכוונתך אינה אלא להציל את חברך מעוון שנאת ישראל, אסור לך להשמיע לו דברים קשים ולהלבין את פניו.

(כתר שם טוב הוספות) סימן יז

ואהבת לרעך כמוך (יט, יח)

הרב המגיד ממזריטש אמר פעם לתלמידו, הרב הקדוש רבי אלימלך מליזנסק:

שמע מה שמכריזים במתיבתא דרקייע - שיש לאהוב רשע גמור באותה האהבה שאוהבים צדיק גמור!

(ספר השיחות ת"ש עמ' 117)

כ"ק אדמו"ר הרי"צ נהג לקרב כל אדם, אפילו יהודי כזה שעליו נפסק בשולחן-ערוך (חושן-משפט סימן תכה) שלגביו לא חל הדין של "לא תעמוד על דם רעך".
וטעמו ונימוקו עמו:

ארבעה חלקים הם בשולחן-ערוך ו'חושן משפט' הוא החלק הרביעי. ב'חושן משפט' עצמו יש יותר מארבע מאות סימנים, ופרטי הדינים האמורים מופיעים בסימנים האחרונים שבו. כשילמדו ויקיימו את כל דיני השולחן-ערוך, מתחילת 'אורח-חיים' עד לסימנים אלו, או אז יהיה מקום לעסוק גם בדינים אלו...

(ליקוטי שיחות כרך א, עמ' 134)

מפני שיבה תקום (יט, לב)

והדרת פני זקן - זה שקנה חכמה (קידושין לב)

"זה שקנה חכמה" - היינו אדם שדברי תורה חקוקים בזיכרונו ועל לוח ליבו. אדם כזה שוכן בו הקב"ה בכבודו ובעצמו, כביכול, שהרי "הוא וחכמתו אחד".
ואכן, הרוצה "לקנות חכמה" ולהידבק בה' יתברך בדבקות תמידית - יחקוק דברי תורה בזיכרונו, לפחות חמישה חומשי תורה, וסדר קודשים מתורה שבעל-פה.

(ליקוטי תורה ויקרא עמ' ל)

מלכתחילה אריבער

כשהרכבת לא המתינה... • על מי נאמר "ברוך תהיה מכל העמים"? • לתואר פני אדמו"ר מהר"ש • אמירת חסידות שלא משפיעה • מרשמים לבית מרקחת... • לרגל יום הולדת כ"ק אדמו"ר מהר"ש, בב' אייר תקצ"ד

פיטורי הפקיד הגיעו מלמעלה...

כ"ק אדמו"ר מהר"ש הוצרך פעם לנסוע לחוץ-לארץ, ונסע מליובאוויטש לעיירה הסמוכה, שבה היתה תחנת-רכבת. מצד סיבה התאחר אדמו"ר מהר"ש לרגע ולא הגיע בזמן, והרכבת יצאה לדרכה; הפקיד הממונה על הרכבת לא המתין לאדמו"ר מהר"ש, וכינתיים הורה שהרכבת תיסע. כאשר אדמו"ר מהר"ש הגיע ונוכח שהרכבת כבר נסעה - הקפיד על כך. ולא ארכו הימים והגיע ציווי מעיר-הבירה, פטרבורג, לפטר את הפקיד הממונה על הרכבת. - בפטרבורג לא ידעו שום מעשיות. אלא כיוון שמדובר אודות אדמו"ר מהר"ש שהיה רבי, נשיא בישראל, שעניינו הוא כמו שכתוב "אנכי עומד בין הוי' וביניכם גו' להגיד לכם את דבר הוי'", עניינו הוא למסור בכל מקום את השליחות של הקב"ה שנמסרה על-ידו, הנה כאשר היה פקיד שלא מילא את תפקידו - שעל-ידו יוכל אדמו"ר מהר"ש לנסוע ולמלא שליחותו, ואדרבה, עוד גרם בלבול לדבר - אזי פיטרוהו מתפקידו. ואף שבפטרבורג לא ידעו מכל העניין - הרי כיוון שגויים אינם בעלי-בחירה, לא נוגע השכל והידיעה שלהם, כי אם העשייה שלהם בפועל, לכן מבלי הבט על כך שלא ידעו מכל העניין, היתה העשייה שלהם כדבעי - שפיטרו את הפקיד הנ"ל, כיוון שלא מילא את תפקידו.

(תורת מנחם - התוועדות' התשט"ז חלק ג' (ז), עמ' 143-147)

הכבוד למי?

כאשר אדמו"ר מהר"ש נסע חזרה לליובאוויטש, עבר בדרכו בעיירה "אָחרעמאָואַ", ויצאו כל הגויים תושבי המקום יחד עם זקני וחשובי העיר ("סטאַריסטן") וקיבלוהו בכבוד גדול, שהלכו לקראתו עם לחם ומלח, ונפלו לפניו על ברכיהם. בנסיעה זו נסע גם אחיינו של אדמו"ר מהר"ש, ר' ישעיה ברלין, ואמר לאדמו"ר מהר"ש בהתפעלות: "פעטער" [דוד]! ראייתם איזה כבוד גדול נתנו לכם!... השיב לו אדמו"ר מהר"ש: "פעטאַך" [=שוטה]! ומה אתה חושב? וכי על מי נאמר "ברוך תהיה מכל העמים"?!...

(שם)

בעל השמועה עומד כנגדו

בנוגע לאדמו"ר מהר"ש, שגם ממנו אין תמונה (לפנינו, כי יש אומרים שנמצאה תמונתו אלא מפני סיבה לא נתפרסמה) - יש לומר על-פי הידוע שדמות דיוקנו של כ"ק מו"ח אדמו"ר היתה דומה לדמות דיוקנו של אדמו"ר מהר"ש.

וכסיפור הידוע אודות אחד מזקני החסידים שראה עוד את אדמו"ר מהר"ש, שכאשר ראה בפעם הראשונה את תואר פני כ"ק מו"ח אדמו"ר - נתעלף, מפני שראה בו את תואר פני אדמו"ר מהר"ש! ולכן, בנוגע לאדמו"ר מהר"ש - יכול להיות העניין ד"כאילו בעל השמועה עומד כנגדו" (בכללות על-כלי-פנים) בנוגע לדמות דיוקנו בפשטות.

(התועדות' תשד"מ, כרך א, עמ' 538 ואילך)

לכתחילה מלמעלה

עניינו המיוחד ודרכו המיוחדת של אדמו"ר מהר"ש באים לידי ביטוי בפתגמו הידוע (כפי שנמסר ונתגלה לנו על-ידי כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, ששמע מאביו, בנו וממלא מקומו של בעל יום ההולדת) "די וועלט זאגט אַז מען קען ניט אַרונטער דאַרף מען אַריבער; און איך האַלט אַז מ'דאַרף לכתחילה אַריבער" (=העולם סבור שכאשר אי-אפשר ללכת מלמטה, מדלגים מלמעלה; ואני סבור - אומר הרבי מהר"ש - שמלכתחילה צריך לדלג מלמעלה).

ופתגם זה נעשה הוראת דרך לכל ההולכים בדרכיו ואורחותיו בזמן נשיאותו של אדמו"ר מהר"ש, ובאופן דפועלה נמשכת גם בדורות שלאחרי זה, כאמור, שפתגם זה נמסר על-ידי בנו וממלא מקומו של אדמו"ר מהר"ש - אדמו"ר מהורש"ב נ"ע, לבנו יחידו ממלא מקומו - כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, שפרסם פתגם והוראה זו, וציווה להדפיס בו'.

ואם ככל העניינים יש לקיים את הוראת אדמו"ר מהר"ש, להתנהג באופן ד"לכתחילה אריבער" - בעניינים השייכים ליום-ההולדת שלו (כולל גם יום השבת שלאחריו, שאז ניתוסף העילוי ד"ויכולו"), על-אחת-כמה- וכמה שצריכה להיות ההנהגה באופן ד"לכתחילה אריבער".

(תורת-מנחם - התועדות' תשמ"ז, כרך ג, עמ' 216-235 - בלתי מוגה)

דברים היוצאים מן הלב

רב חסידי מסמיליאן בא לפני המהר"ש והתאונן על השומעים ממנו חסידות - שאינם מפנימים, ואין הדברים מגיעים לידי פועל.

ענה לו אדמו"ר מהר"ש: ומה נעשה אתך עצמך - הדג מריח מן הראש...
הוא היה יהודי חסידי, והדברים פעלו עליו.

(ספר השיחות תש"ו ע' 18)

יודע עתיו ורגעיו

בעת ההסתלקות ישב אדמו"ר מהר"ש על כיסאו (כי בימים שקודם הסתלקותו היה יושב על כיסאו כל הזמן, גם בעת השינה).

זמן מועט (דקות אחדות) קודם ההסתלקות, לקח את השעון שלו (או שביקש שיביאו לו שעון), וסיבב את מחוגי השעון שיהיו מורים על איזה זמן לאחרי-זה, ולקח פיסת נייר ותחבה (על-ידי נוצה) בתוך השעון כדי שיעמוד מלכת. ובדיוק בזמן זה - שאליו כיוון את השעון - נסתלק!...

(תורת מנחם - התועדות' תשי"ב ח"א (ד) ע' כו)

הלכות ומנהגי חב"ד

שבת-קודש פרשת קדושים

כ"ח בניסן

בעצמו, ואמר 'יהללו'."⁶
התוועדות בבית-הכנסת.⁷
מי שלא הספיק לקיים את המנהגה לשתות 'ארבע
כוסות' באחרון-שלי-פסח [או בארץ-הקדש בשביעי-
שלי-פסח], ישלים זאת ב[התוועדות] שבת זו, מתוך
שמחה וטוב לבב.⁸
במנחה אין אומרים 'צדקתך'.
קוראים פרק ראשון ממסכת אבות.⁹

6 כשהרבי התפלל בש"ק לפני העמוד, היה בדרך כלל נשאר
לעמוד (לאחרי אמירת ההפטרה) על הבימה, וכשהגיע ל'יהללו'
היה מכריז 'הללו' ומלווה הספר-תורה בחזרה לארון הקודש
(לקט הליכות ומנהגי ש"ק עמ' 42). אבל בימות החול חזר
הרבי לפני העמוד כדי לומר 'אשרי' ובא-לציון' וקדיש תקבל,
ואחרים אמרו 'יהללו' (הרה"ח ר' יוסף-יצחק שי' אופן. כנראה
אין הקפדה מי יאמר זאת - ראה 'התקשרות' גיליון רב"י עמ'
18,17, לקט מנהגי ביהכ"נ חב"ד בש"ק, שבו כתבו **השמגביה**
אומר 'יהללו' והרבי מחק זאת, ובנוסף - במוסף ציין "?! לפני
המנהג, ובמנחה העיר "לא זהו הדיוק").
7 היום-יום, ל' ניסן.

8 'תורת מנחם - התוועדויות' (טז) תשט"ז ח"ב עמ' 256, (יט)
תשי"ז ח"ב עמ' 354, שיחות-קודש תשכ"ז ח"ב עמ' 97.
9 ראה ב'התקשרות' גיליון רעח עמ' 17 אודות פסוקים וחלקי-
פסוקים שבפרקי-אבות, שהורה הרבי שלא לאומרם (ולכאורה
כן צ"ל גם באמירת הגש"פ בשבת הגדול) עם שמות ה' כמות-
שהם.
צ"ע מ"ט רגילים אצלנו (כ"כ גם ב'אוצר' עמ' רמד, וכן נהג
הרבי) שא"א קדיש דרבנן אח"כ (ועד"ז אחר אמירת הגש"פ
בשבת-הגדול, וקדיש-יתום אחר פסוקי הנשיאים [ראה במכתב
הרבי הנדפס בסוף התהלים: "וכמש"כ הלבוש סי' קל"ב, אשר
לעולם צריכים לומר קדיש לאחר שאמרו פסוקים"] - עכ"פ
צריך היה לדחות לאחריהם את הקדיש שאחרי התהלים,
כמנהגנו בקדיש שאחרי שיר של יום ולדוד אורי וכו'), ובפרט
שבשו"ע אדמוה"ז סו"ט נד נפסק שבריתא דר' חנניה נוספה
כאן כדי לומר את הקדיש.

השכם בבוקר - אמירת תהילים בציבור. אחר-
כך לומדים כשעה מאמר חסידות שיהיה מוכן
לכולם, ואחר-כך - התפילה.¹
הפטרה: "ויהי דבר ה'... הדרוש אותי אתם
באים..." (יחזקאל כ,כ-כ).²
המולד: יום שני, שעה 10:18 - 8 חלקים.
הש"ץ³ נוטל בידו את ספר-התורה ומחזיקו בשעת
ברכת החודש.⁴

מברכים החודש: "ראש-חודש אייר" ביום השני
וביום השלישי.⁵

אין אומרים 'אב הרחמים'.
לאמירת 'אשרי' - מוסר הספר-תורה לאחר
להחזיקו בישיבה, והציבור ראשי לשבת, ובי'הללו'
נוטלו שוב בידו (וכן נהג הרבי שנטל את הספר

1 ספר-המנהגים עמ' 30.
2 היום-יום ג' אייר. ספר-המנהגים עמ' 33 (כמנהג הספרדים,
כמו ברוב ההפטרות).
3 אינו חייב להיות ש"ץ דשחרית או דמוסף, כי-אם הש"ץ
לעניין זה (בבית חיינו אמר זאת הגבאי והבעל-קורא הרה"ח
ר' יוחנן גורדון ע"ה, ואחריו הבעל-קורא הרה"ח ר' מרדכי
שוסטערמאן ע"ה - 'למען ידעו... בניסן יוולדו' עמ' 137).
4 ורק אם הוא זקן וקשה לו להחזיקו משך-זמן, יתן לאחר
להחזיקו (המקורות נסמנו ב'בירור' בנושא שנדפס ב'התקשרות'
גיליון תצו עמ' 17, עיי"ש).
5 שמו של החודש נכתב בשני יודיין - אייר, דווקא. ובפרט
על-פי המבואר, שאייר הוא "חודש שנולדו בו זיוותני עולם",
הוא ראשי תיבות סוד המרכבה שלימה - אברהם, יצחק, יעקב,
רחל (נחלת-שבעה סי'ו. מאורי-אור בערכו) - אג"ק כרך טו עמ'
קל.

שיר-של-יום, הושיענו, ברכי נפשי, קדיש יתום. הוצאת ס"ת. קוראים לארבעה עולים בפרשת התמיד וקרבות שבת וראש-חודש בפרשת פינחס. חצי קדיש. הגבהה וגלילה. אשרי, ובא לציון (הש"ץ אינו מסיימו בקול רם). יהללו. הכנסת ספר-תורה. חליצת תפילין דרש"י. הנחת תפילין דרבננתם. ג' פרשיות דקריאת-שמע, ופרשיות 'קדש' והיה כי יביאך'. שש זכירות. חליצתן. אמירת איזה מזמור (על כל פנים הש"ץ יסיימו בקול), קדיש. תפילת מוסף.

* "דבר נכון ביותר, שבכל ראש-חודש (מדי חודש בחדשו) יתאספו יהודים יחד בכל מקום ומקום, בכל קהילה ובית-הכנסת, לעשות התוועדות, לדבר דברי תורה, לאמור 'לחיים', 'לחיים ולברכה', לברך איש את רעהו בכל הברכות הטובות, ולקבל יחד החלטות טובות בענייני תורה ומצוות, ומתוך שמחה וטוב לב, התוועדות של שמחה, וכפסק-דין הרמ"א 'וטוב לב משתה תמיד'".

"וכדאי לקשר את ההתוועדות והשיעור-יתורה ברכים (בימי החול) גם עם נתינת הצדקה, שיש לה סגולה מיוחדת שגדולה צדקה שמקרכת את הגאולה"¹².

* צוואת ר' יהודה החסיד שלא ליטול ציפורניים

ברכת הקורא לפני התחלת הקריאה (וזה כדעת הגהת יש נוהלין שהביא הברכייסוף ס"ו רצה, וכ"כ העולת שבת סי' רעג - ראה הדעות בזה בשו"ת יחוה-ידעת ח"ו סי' כה, ובמילואים ל'סדור רבנו הזקן עם ציונים והערות' עמ' תשל ציין גם לקצות-השלחן סי' לו בבדה"ש ס"ק כג. ועמעה רב. והסברא לכאורה היא, כיוון שבענייניו הוא מאמת גם את ברכת-שלו) וא"כ גם כשכמה אנשים עושים קידוש, ושמע אחד מהם את חבירו שסיים את הברכה לפני שתיית-שלו, יענה אמן. גם הרב אליהו שיחי' לנדא מסר בשם אביו הרב יעקב ז"ל שבמצבים כיו"ב בבית רבנו ברוסטוב בשעתו נהגו בני-הבית לענות אמן. ולפ"ז אולי הפי' 'אריינכאפן' (ב'התקשרות' גיליון שלח עמ' 18 הוצע, שהכוונה לברך לפני ברכת הש"ץ כדי שלא לעבור להדיא על דברי אדמו"ר ולברך בעצמו אחריו) הוא גם - לגמור מהר ולענות אמן על ברכת הש"ץ. וע"ע.

12) משיחת ש"פ קורח, אדר"ח תמוז תש"נ סי"ג - סה"ש תש"נ ח"ב עמ' 539, ובלה"ק 'התוועדות' תש"נ ח"ג עמ' 383. לע"ע לא מצאתי במקום נוסף בדברי הרבי על הוספה בצדקה בר"ח עצמו. בס' מנהגי ר"ח-חב"ד עמ' עז בשו"ג ציין בזה לשחת ש"פ משפטים תש"נ, ולא מצאתי שם. וראה כף-החיים סי' תיט סוס"ק ז.

אמירת פרקי-אבות (כלשון אדמו"ר בסידורו) באה בהמשך לתפילת מנחה, שעניינה אינו לימוד, וכלשון הידוע "אני מתפלל לדעת זה התינוק", ולכן גם היא אינה בגדר לימוד כל-כך. אך כדאי ונכון ביותר שכל אחד ואחד יקבל על עצמו, שנוסף לאמירת פרקי-אבות בכל שבת משבתות הקיץ, יוסיף וילמד בעיון משנה אחת (לכל הפחות) עם הפירושים דמפרשי המשנה, כל אחד לפי ערכו¹⁰.

יום שני

ל' בניסן, א' דראש-חודש אייר

ורבים ממנהגי ערב ראש-חודש וראש-חודש ומקורותיהם רוכזו בגליליונות קודמים].

בליל ראש-חודש אין מפסיקים להכריז 'יעלה ויבוא' לפני שמונה-עשרה בדיבור, אבל טופחים על השולחן וכדומה כדי להזכיר זאת לציבור. שחרית: 'יעלה ויבוא'. חצי הלל¹¹. קדיש תתקבל.

10) ספר-השיחות תנש"א ח"ב עמ' 596, 664. הובא ב'שערי המועדים' ספירת-העומר, סי' לו. וראה גם 'תורת-מנחם -

התוועדות' תשי"א ח"ב ס"ע 62 שכ"ק אדמו"ר מהוריי"צ אמר לרבי ללמוד או לומר פרקי אבות בש"ס ויולנא [כנראה רק בגלל המפרשים, כי יש כמה שינויים בנוסח אדמו"ר בפרקי אבות שבסידור מהנוסחאות האחרים, ו"חייב אדם לומר בלשון רבו" - ליקוטי-שיחות, כרך ו, עמ' 301, ועד"ז בשער הכולל פ"ל ס"ג. וכמדומני שלא מצאתיו לע"ע נעתק ב'ביאורים לפרקי אבות'] "אבל לא באריכות". וכן מסופר ב'רשימות' חוברת קמג עמ' 10, שהורה כן כ"ק אדמו"ר מהורש"ב לאדמו"ר מהוריי"צ. ושם בחוברת ה' עמ' 28 מסופר שאדמו"ר מהורש"ב היה **לומד** פרקי אבות בשבתות הקיץ - לפעמים ב' וג' משניות בכל שבת, **ולכן** נמשך **אצלו** לימוד זה כל הקיץ (ראה 'אוצר' עמ' רמה. ועיי"ש בנושא זה ממקורות נוספים, וכן תיווך מסויים בין זה להאמור בחוברת קפב עמ' 20 שבכלל 'למדו פרק' כל שבתות הקיץ).

11) בעבר הובא פעמים רבות מה שסיפר הרבי (שיחות קודש תשמ"א ח"ד ס"ע 322, בלתי מוגה) ש"חסידים נהגו 'אריינכאפן' (= לחטוף) ולומר את הברכה בעצמם בחשאי" [ולמרות שאין לראות בזה הוראה, הרי כו"כ דברים סיפר הרבי באופן כזה כדי **שחסידיים** יאמצו זאת, ובפרט כאן שלא ידוע כלל על מנהג כזה **בעבר** בין חסידים]. והנה בגיליון תק"נ עמ' 18 הובא (לאחרונה) שהמברך בעצמו לא יענה אמן אחר ברכת הש"ץ לפני התחלת ההלל (ע"פ שו"ע אדמו"ר הזקן סי' נט סו"ס ד), עיי"ש. אמנם בוודאו מקריאת המגילה מכמה שנים ברור שהרבי היה מברך בעצמו וממתין לענות אמן על

יום רביעי

ב' באייר

"תפארת שבתפארת", יום הולדת את כ"ק אדמו"ר מוהר"ש נ"ע, בשנת תקצ"ד¹⁵.

בראש־חודש¹³.

* מי שטרם בירך את 'ברכת האילנות', יזדרז לברכה היום¹⁴.

יום שלישי

א' באייר, ב' דראש־חודש

דיני ומנהגי ראש־חודש, כנ"ל (א' דראש־חודש).

15) תולדות חייו ב'ספר התולדות - אדמו"ר מוהר"ש' לכ"ק אדמו"ר נשיא דורנו (בהוצאת קה"ת, ברוקלין תש"ז, תשנ"ז) ובפירוט נוסף, בספר בשם זה של הרה"ח רא"ח שי' גליצנשטיין, בהוצאת קה"ת, כפר־חב"ד תשל"ו. וראה ב'רשימות' חוב' קמ עמ' 8. קפז עמ' 17.

13) קצות־השולחן סי' עג בבדיהשולחן ס"ק ד, צוואת ריה"ח אות מח. וראה בס' מנהגי ר"ח־חב"ד פי"א הע' 2, ובס' קיצור הלכות משו"ע אדמוה"ז ב'מילואים לסי' רס"רסב (עמ' נד).
14) כיוון שהרבי (ב'שערי הלכה ומנהג' או"ח ח"א סי' קיד) מדייק מלשון 'סדר ברכת הנהנין' לאדה"ז (פי"ג סי"ד) שרק בימי ניסן יכולים לברך.

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו

ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,

בני הרה"ח ר' שלום ישעי' ע"ה דייטש